

Elhunyt Gombár Judit

1937–2016

2016. május 28-án, életének 79. évében, hosszú, türelemmel viselt betegség után meghalt Gombár Judit díszlet- és jelmeztervező, a Győri Balett örökös tagja, Jászai Mari-díjas, Magyarország Érdemes Művésze.

Gombár Judit 1937. szeptember 13-án született Budapesten. Gyerekkora óta festett és rajzolt. Balettiskolába járt, és tíz évig tanult zongorázni. Alig húszévesen színészként kezdte, noha soha nem akart színészi pályára lépni. Mivel középiskolás korában műfordításokat készített, például Rainer Maria Rilke verseit ültette át magyarra, úgy gondolta, hogy jó dramaturg válna belőle. Jelentkezett a színművészetire, de abban az esztendőben nem indult dramaturg szak. Mégis felvették – ötezer jelentkező közül – a színész osztályba. 1955–1957 között négy szemesztert végzett el, majd kölcsön-színészként lépett fel egy esztendeig Kecskeméten és Egerben. Szubrettként például Stazit játszotta a *Csárdáskirálynő*ben, és a főszerepet Innocent-Kállai-Szenes: *Tavaszi keringő*jében.

Közben azonban már készült az Iparművészeti Főiskola felvételijére. 1958–1963 között az Iparművészeti Főiskola textil szakának diákja. 1963-ban végzett az Iparművészeti Főiskola jelmeztervező szakán, amelyet az ő hallgatói kezdeményezésére hoztak létre. Osztálytársai voltak Bata Ibolya, Vágó Nelly és Wieber Mariann. A harmincharmadik színházi tervezésével diplomázott, mert főiskolásként elszerződött a Pécsi Nemzeti Színházba. Itt ismerkedett meg Eck Imrével, a táncos-koreográfussal, az úttörő Pécsi Balett alapító igazgatójával. Ő fordította érdeklődését a tánc világa felé, így jegyezte el magát a táncsal.

Tizenöt évig a Pécsi Nemzeti Színház tervezője volt, de alkotott az ország sok más színházában, így több éven át a Magyar Állami Operaházban is. Pécsen és az Operaházban főleg balettekhez tervezett jelmezeket, de ugyanúgy prózai előadásokhoz is, Szegeden, Kecskeméten, Szolnokon.

1972-től 1979-ig Maurice Béjart brüsszeli székhelyű társulatának, a Ballet du XXe Siècle-nek (A XX. Század Balettje) volt a tagja. Így a modern táncművészet középpontjába került. Az együtttest ő ismertette meg Markó Ivánnal – férjével –, aki addig az Operaház magántáncosa volt. Egy év múlva a Gombár–Markó házaspár a Béjart-társulat tagjaként hosszabb időre Brüsszelbe költözött, ahol Maurice Béjart vonzáskörében dolgoztak. Magát a színházat tanulták meg tőle. Sokat turnéztak a társulattal. Monte Carlóban, Tokióban, Párizsban a neves koreográfus ősbemutatóinak tervezője, míg férje a társulat vezető táncosa volt.

Gombár Judit két, Mahler zenéjére készített Béjart-művet tartott számára meghatározó jelentőségűnek, szimbolikusnak, melyeknek jelmeztervezője volt: az 1974-es *Ce que l'amour me dit-t* (Amiről nekem a szerelem beszél), és az 1978-as *Ce que la mort me dit-t* (Amiről nekem a halál beszél).

1979-ben hazaköltöztek, és megalapították – a Balettintézet akkori végzős évfolyamának kérésére – a Győri Balettet, amely a korszak magyar tánc- és színházművészetének igazi szenzációja lett. Gombár Judit nemcsak díszlet-, jelmez-, látványtervezőként vett részt a munkában, hanem a produkciók szövegkönyvírójaként és dramaturgjaként meghatározó alakja volt az együttesnek. Nemcsak a szcenírozásban vett részt, valamilyen módon mindenben benne volt, amit létrehoztak. Tulajdonképpen annyira összefolyik Markó Ivánnal a kettőjük munkája, hogy bizonyos elemeit nem lehet különválasztani. A produkciók gondolati alapjaival is foglalkozott. A Győri Balett 48 turnéján tevékenykedett. Sportcsarnokbeli emlékezetes előadásai: az *Izzó planéták*; *Jézus, az ember fia*; *Tabuk és fétisek* című bemutatók voltak. A társulat örökös tagja volt.

1991–1992 között a győri művészeti középiskola igazgatója, majd oktatója, tanított a budapesti Nemzeti Színház Akadémiáján és a Magyar Táncművészeti Főiskola posztgraduális szakán is.

1992-ben nyugdíjba vonult, de tovább dolgozott az Operaházban, a Győri Balettnél, a Nemzeti Színházban, Székesfehérvárott, Budaörsön, Komáromban és a Népszínházban. Minden tervezői területen – színház, opera, balett, film és televízió – készített látványterveket. Számtalan prózai és zenés színházi produkció díszlet- és jelmeztervéért, színpadképéért felelt. Mindig a rendezők, koreográfusok előtt járt. Mire a próbák elkezdődtek, az ő tervei már készen voltak. Számára a munka látomással kezdődött. Ismerte a tánc törvényeit. Pontosan tudta, mi az, amiben jól érzik magukat a szereplők a színpadon. A táncművészeti előadásoknál a dilemma abból fakad, hogy kell jelmez, de olyan, amely a testet is megmutatja. Kell díszlet, de csakis olyan, ami teret enged a mozdulatoknak. Soha nem ismételte magát.

Pályája során több száz színpadi műben, prózai, énekes, de főleg táncprodukcióban varázsolt elénk és sokszor a külföldi közönség elé a látványt. Egy idő után csak úgy vállalt munkát, ha a díszletet és a jelmezt is ő készíthette. Igazi színházi ember volt, ezt példázza, hogy nemcsak díszlet- és jelmeztervezője, hanem szerzője és rendezője volt a *Szerelmem, Josephin!* című 1996-os előadásnak.

1998 óta a Magyar Táncművészeti Főiskola és a magánalapítású Shakespeare Akadémia tanára, 2001-től főiskolai adjunktus, 2008-tól főiskolai magántanár. Tapasztalatait a fiataloknak tanárként adhatta tovább.

A Balázs Zoltán vezette Maladype Színháznak annak alapításától, 2001-től volt az állandó vendégművésze, valamint tevékenykedett a Bárka Színházban is. Bábtervezőként 2007-ben mutatkozott be, Sullivan: *A Mikádó* című előadással, 2009-ben Goethe: *Faust*, 2010-ben Grimm testvérek: *Csipkerózsika* előadásokhoz tervezett bábokat.

2011-ben jelmezeket tervezett az – 1996-ban Markó Iván által alapított – Magyar Fesztivál Balett *Mózes, avagy a Tízparancsolat* című darabjához is. Nekik köszönhető a korszakos, a világ balettművészetével szinkronban lévő, eleven és bátor magyar táncművészet.

240 produkció jelmezeit és 47 előadás díszleteit tervezte. Nyolc film látványtervét készítette el: *Kötélék* (1968), *Irgalom* (1973), *Hét tonna dollár* (1973), *Bolondok bálja* (1978), *Pintyőke cirkusz, világszám!* (1980), *Jézus az ember fia* (1986), *Peer Gynt* (1988), *Az a nap a mienk* (2002).

Művészetét 1984-ben Jászai Mari-díjjal, 1992-ben Pro Urbe Győr éremmel, 2002-ben Hevesi Sándor-díjjal, 2005-ben Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt kitüntetéssel, 2007-ben Táncművészetért díjjal, 2011-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztje kitüntetéssel, 2016-ban Magyarország Érdemes Művésze díjjal ismerték el.